

Oni žive poput heurističkih načela ili pak heurističkih sredstava, te kao ars inveniendi služe

metodološkom pronalaženju i otkrivanju novih oblikovnih vidika.

P E T A R P R E L O G

Portret *slikara na kraju stoljeća*

Ostati vjeran tradicionalnom slikarskom mediju i dosljedan u istraživanju njegovih mogućnosti, definirajući pritom jasno svoja polazišta i ciljeve, te graditi prepoznatljiv i suveren slikarski rukopis, osobito je težak zadatak u vremenu dominacije novih umjetničkih načina izražavanja. Zagrebački slikar Matko Vekić (rođen 1970. godine) svojim je autorski profiliranim samostalnim i skupnim izložbenim nastupima u proteklih nekoliko godina zaslužio mjesto među vodećim umjetnicima svoga naraštaja. Od samih početaka slikarskog djelovanja Vekić je pokazivao neosporan talent, ali, što je svakako mnogo važnije, i posvemašnju ozbiljnost kojom je prilazio likovnim zadacima. Također, pažljivo se odnosio i prema slikarskom naslijeđu dvadesetog stoljeća. U mnogučnosti prepoznavanja pojedinih uzora slikar ne gubi izvornost, spajajući tradiciju s mladenačkom svježinom i provokativnošću. Tako se u ranijim radovima mogla prepoznati pouka Đure Sedera (u čijoj je klasi diplomirao 1995.

godine na zagrebačkoj Akademiji likovnih umjetnosti), zatim osebujan pogled prema ekspresivnoj gesti velikog Willema de Kooninga, da bi kasnije svoj izraz uputio do interpretacije masivne arhitektonike Pierrea Soulagesa. Ovaj kratki portret mladoga slikara na kraju slikarski burnog stoljeća ograničit ću na pet ciklusa nastalih od 1995. do 1998. godine, u kojima se može prepoznati sazrijevanje i oblikovanje umjetničkog izraza kojeg je kritika s pravom primijetila i izdvojila.

Vekićevi su ciklusi čvrsto tematski zaokruženi. Dva su usmjerenja umjetnikovih preokupacija, koja možemo objasniti kao zainteresiranost za urbano i opčinjenost prirodnim. Tako će 1995. u zagrebačkoj Galeriji SC izložiti ciklus od trinaest ulja na platnu velikih dimenzija koja međusobno povezuje tijelo žene stopljene s prirodom. Boja je nanošena snažnim potezima kista i puštena da curi, te se nameće kao umjetnikovo osnovno izražajno sredstvo. Ovako osamostalje-

na boja dobila je slobodu i počela živjeti svoj život, pa tijelo žene koja se okreće oko bokova u pulsirajućem kolorističkom bogatstvu postaje samo privid.

Nakon ovog prvog ozbiljnijeg umjetnikova predstavljanja nastao je svojevrsan rez, preokret kako u kromatskom, tako i u strukturalnom smislu. Potpuna sloboda geste i boje zamijenjena je naglašenim interesom za strukturu djela, gradbeni je proces postao promišljeniji i kontroliraniji, paleta zatvorenija, a forma jasnije određena. Slikama iz ciklusa *"Salon automobila"*, izloženog krajem 1996. godine u Galeriji Nova, a kojima je bio prisutan i na 24. Salonu mladih u Zagrebu (1996.), te kao jedini slikar u hrvatskoj sekciji na

Biennalu mladih u Rijeci (1997.), Vekić nas dovodi u situaciju jasnog iščitavanja motiva izraslog iz naše svakidašnje urbane vizure - automobila. Iako je povodom ove izložbe isticano kako je pristup motivu hladan i bez emocija, što podrazumijeva i nepostojanje prikrivenih asocijacija, drugačije tumačenje čini mi se bližim istini. Naime, sam automobil kao motiv pun je više značne simboličke nabijenosti, a autor kroz njega želi uputiti na čovjeka koji je neosporno latentno prisutan na svakoj slici. Automobil tako postaje oznakom za čovjeka. Upravo u ovakvoj interpretaciji Vekićevih djela možemo prepoznati i određenu količinu izazova i, mogli bismo reći, autorske drskosti.

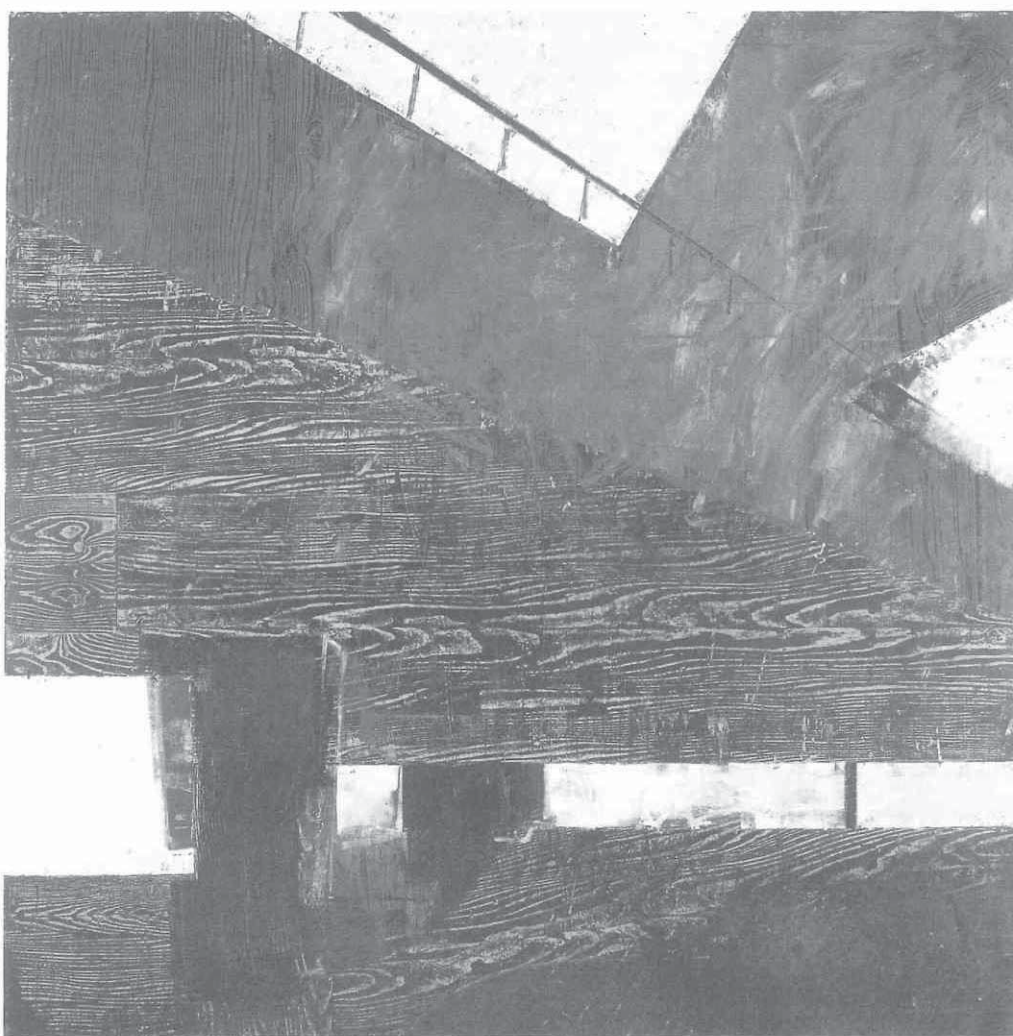
U ciklusu "*Slike s nazivom*" (Galerija Matice hrvatske, Zagreb, 1997.) slikar nam predstavlja ponešto drugačiji pogled na svijet. Radi se o životinjama, onima nama odbojnim poput žohara i štakora, ili pak privlačnim kao što su papagaj i zlatna ribica. U narativnom sloju prepoznajemo pitanja suživota životinja i čovjeka, pa i odnosa lijepoga i ružnoga, dok je u formalno-stilskom pogledu umjetnik zaokupljen odnosom figurativnoga i apstraktnoga, što postaje problemska nit koja se provlači od njegovih najranijih radova. Vekić figurativnome dijelu platna dodaje monokromne parnjake (rezultat je diptih). Ove "pomoćne slike" u svojevrsnom su kromatskom dijalogu sa svojim figurativnim parom, dobivajući tako na važnosti i postajući neodvojivom sastavnicom cjeline slikarske realizacije.

Ciklus "*Vizure*" izložen u velikogoričkoj Galeriji Galženica 1998. godine nudi nam ponovno zadiranje u urbanu tematiku. Ovoga puta sučeljeni smo sa sivilom i hladnoćom nadvožnjaka, prometnih petlji i mostova kao karakterističnih znakova urbanog krajolika. Potpuno sužen kromatski registar dovodi do snažnih kontrasta tamnoga i svijetloga, a arhitektonika fokusiranih elemenata do stanovite monumentalizacije Vekićeve slikarskog jezika. I u ovim radovima slikar nastavlja s pitanjima o figurativnome i apstraktnome, s pretakanjem stvarnosti u paralelni svijet, u konstrukciju slike kao stvarnosti za sebe. Naime, nadvožnjaci i petlje lako se mogu iščitati i kao mnogobrojni prepleti geometričnog znakovlja. Kao izdvojenu temu Vekić je izložio prikaz nogometnog igrališta, sliku koja je postavljaj-

njem na pod izložbenog prostora postala objekt. Izvrsno se uklopivši u prostor galerije, nogometno je igralište uzdignuto do vrijednosti oaze zelenila okružene prometnim betonskim zdanjima, svojevrsnog zarobljenog komadića prirode u suvremenoj urbanoj funkciji.

U sljedećem ciklusu pod nazivom "*U malom velikom*" (Galerija CEKAO, Zagreb, 1998.) u središtu zanimanja su kukci. Na platnima se tako pojavljuju gigantska tijela skakavca, stršljena, bogomoljke... Ovo neobično uvećavanje bića koja žive uz nas rabeći neznatnu veličinu kao temeljni argument postojanja svoga paralelnog svijeta, snažno nas izbacuje iz svakodnevnog mira u kojemu smo navikli živjeti i neprestano prosuđivati stvari s antropomorfnoga gledišta. Slikar ponovno zadire u strukturu, pokazuje se izrazita težnja k analizi iz koje će isplivati jasno izražen kompozicijski kostur. I ove su slike, kao i one iz ciklusa "*Slike s nazivom*", dobile svoje parove, ovoga puta manjega formata i smještene poput krune iznad figurativnog dijela, podržavajući ih koloristički, a suprotstavljajući im se svojom "nepredmetnošću".

Ova, naizgled raznorodna iskustva svakodnevica koja se pojavljuju u Vekićevom slikarskom radu povezuje svjesno i ustrajno razrađivanje slikarskih problema. Jedna od bitnih konstanta je promišljena razrada strukture izabranog predloška, slikarski je rječnik obilježen linearno - plošnim rješavanjem kompozicije, isticanjem važnosti boje i njezine materičnosti, tragom slikarske lopatice i kista, otiscima šablona... Zada- ni je cilj kompozicijski čvrsta i smisljena cjelina.

Izdvojeni elementi stvarnosti ipak nisu ostali samo razlogom za slikarsko vježbanje i ispitivanje mogućnosti konstrukcije slike i vlastita likovnog izričaja. Teško je, naime, povjerovati u slučajan izbor motiva, ponajprije zbog njihove snažne značenjske podloge. Slikara na kraju stoljeća, svjesnog tradicionalnog i avangardnog, ne okupira sama priča, on nam daje višeslojne asocijativne poticaje ne nudeći formulu za iščitavanje jednoznačnog zaključka. Iako su automobili, prometne petlje i kukci postali svojevrsnim zna-

kovima kolektivne urbane svijesti, umjetnikov je cilj potaknuti suvremenog promatrača na razmišljanje, računajući pritom s mnogostrukošću interpretacija. Upravo zbog toga slikarski se pristup Matka Vekića može činiti ironičnim i odbojnim, ali i duboko osjećajnim, što njegovu djelu pridaje auru osobite privlačnosti. Postmodernistička višeznačnost, kultiviranost i uspostavljen dosluh sa suvremenosti osigurava Vekićevom slikarstvu uspješan i siguran ulazak u novo stoljeće.